

Miljardööri ja hänen hippunsa

Antti Aarnio-Wihuri on mahtavan perheyriksen pääomistaja ja Suomen rikkaimpia ihmisiä. Ja Lemmenjoen mökkiläinen, joka harrastaa kultahippujen keräilyä.

RISTO PYYKKÖ TEKSTI // ANSSI JOKIRANTA KUVA // SAMMELI HARVE GRAFIIKKA

T ohtisikohan koskea? Käden ulottuvilla kimaltelee kultaa. Ei hippu, eikä edes palanen, vaan pikemminkin murikka – lähes kananmunan kokoinen.

Se on *Evert*, virallisesti suurin koskaan Suomesta löydetty. Ensimmäinen sataessa syksyllä 1935 inarilainen työmies **Evert Kiviniemi** poimi sen sormiinsa hylättyä kultavaltaukselta, aivan nykyisen Saariselän matkailukeskuksen liepeiltä.

Nyt ennätyskimpale lepää kuvattavana isolla konttoripöydällä Helsingin Kulosaaressa. Siellä on ollut *Evertin* koti pian kolme vuotta.

Ikkunoiden takana päilyy meri. Isäntä syytteele puolenpäivän sikariaan ja rohkaisee vierasta kohteliaasti.

– Kokeilkaa toki, aivan vapaasti.

Kun on nähnyt puhdasta kultaa vain hiekanjyvän kokoisena, on ihmeellistä pitää kädessään kimpaletta – vieläpä Suomen suurinta, josta ei ole kuultu 80 vuoteen juuri mitään.

Ja miten kulta painaakaan! Vaikka *Evert* ei ole ulkoisilta mitoitetaan paljon tikkuaskia suurempi, sillä on painoa 393 grammaa. Saman verran kuin jauhelihapaketilla, jos arkinen vertaus sallitaan.

Ihan tavallinen ei ole sen isäntäkään.

Hän on **Antti Aarnio-Wihuri**, 77.

Julkisuudessa harvaksen näyttäytynyt talouspatruuna, mahtavan perheyriksen kasvattaja, pääomistaja ja hallitusten puheenjohtaja.

Yksi Suomen seitsemästä miljardööristä, jonka talouslehti *Forbes* on nostanut maailman rikkaimpien ihmisten listalleen.

Ja Lapin-ystävä, joka harrastaa – asemalleen sopivasti – kultahippujen keräilyä.

ANTTI AARNIO-WIHURI osoittaa pikkurillin kynnen kokoista hippua, joka on hänen kokoelmassaan isompien keskellä.

Siitä kaikki alkoi.

Lähes päivälleen 60 vuotta sitten hän lähti Helsingistä pääsiäisen viettoon Inarin Lemmenjoelle. 17-vuotiaana hän istui takapenkillä Volvossa, jonka ratisa vuorottelivat velipuoli Pentti ja tämän ystävä.

Hän muistelee matkaa ensireissunaan Lappiin.

– Aiemmin olin käynyt vain Rovaniemellä, hän sanoo ja toivoo, ettei kukaan ymmärtäisi väärin.

– Rovaniemi on hieno kaupunki, mutta minulle ei vielä Lappia. Se alkaa ylempää, lähempää tuntureita.

Lemmenjoella matkue hiihteli, kalasti, istui tulilla ja välillä poronpulkassakin. **Juhani** ja **Kirsti Jomppanen** majoittivat heidät lapinlatoonsa.

Reissusta tuli kohtalokas.

– Tuntuu, että sinne on päästävä uudelleen.

KESÄLLÄ 1959 Juhani Jomppanen vei vieraansa Morgamojalle huuhtomaan kultaa, jota Lemmenjoelta oli alkanut löytyä sotien jälkeen.

Ensikertalainen noukki vaskoolinsa pohjalta 2,8-grammaisen hipun. Alun kokoelmalleen, vaikkei silloin ajatellutkaan keräävänsä sellaista.

– En ollut siellä niinkään kulan perässä kuin luonnon ja hiljaisuuden. Olen viihtynyt ulkoil-

MUUTAMA vuosi sitten **Antti Aarnio-Wihuri** hankki kokoelmansa kruunauksi **Suomen suurimman kultakimpaleen**, joka oli ollut vuosikymmeniä kassakaappien kätöksissä. **393-grammainen Evert** löytyi yli **80 vuotta** sitten aivan nykyisen Saariselän matkailukeskuksen liepeiltä.

Kymmenen suurinta Antti Aarnio-Wihurin kokoelmasta

Hiput esitetty luonnollisessa koossaan.

EVERT
Paino: 392,9 g

Löytöpaikka: Luttojoki, Inari
Löytövuosi: 1935
Löytäjä: Evert Kiviniemi
Sijoitus suurimpien Suomesta löydettyjen kultahippujen listalla: 1.*

LÖYTÄJÄ myi Suomen suurimman kultahipun tuoreeltaan Kemi Oy:lle. Metsäyhtiö lahjoitti sen teollisuuspatruuna Rudolf Waldenille tämän täyryssä 60 vuotta 1938. Waldenin suvulta *Evert* siirtyi muutama vuosi sitten Antti Aarnio-Wihurille hinnalla, joka on salaisuus.

PETRONELLA
162 g

Morgamoja, Lemmenjoki, Inari 1949
Kullervo Korhonen, Jukka Pellinen, Heikki Kokko, Jaakko Isola
Sijoitus koko Suomen hippulistalla: 8.

HIPPU oli teillä tietämättömillä noin 60 vuotta, ennen kuin löytyi yllättäen kassakaapin perältä helsinkiläisen kultasepäntiikkeen vaihtaessa omistajaa. Aarnio-Wihurin ostettua sen isomus sai uuden nimen. Kultamaiden legendaarisen naisen, Petronellaksi kutsuttu hollantilainen Sylvia van der Moer työskenteli löytäjäporukalla kokkina loppukesästä 1949 ja ehti pidellä kimpaletta kädessään, ennen kuin hänet karkotettiin Suomesta.

MERENLUOTO
127 g

Puskuoja, Lemmenjoki 2012
Kari ja Sirkka Merenluoto
Sijoitus koko Suomen hippulistalla: 12.

MERENLUODOT ovat kaivaneet Lemmenjoella kultaa vuodesta 1970 – nyt jo kolmannessa polvessa. Parhaana kesänä kulta on löytynyt yli 10 kiloa. Aarnio-Wihurille myyty isomus on Merenluotojen suurin.

LEINO
118,1 g

Korhosenoja, Lemmenjoki 2009
Tauno Leino
Sijoitus koko Suomen hippulistalla: 15.

KORHOSENOJAA pidettiin kullattomana, ennen kuin Turun lepeiltä kotoisin oleva Tauno Leino alkoi kaivaa siellä koneella. Sen jälkeen puresta on löytynyt kourallinen isomuksia.

HEPOKATTI
112,8 g

Miessijoki, Lemmenjoki 2008
Raimo Kanamäki
Sijoitus koko Suomen hippulistalla: 16.

HIPPU löytyi valtaukselta, jossa Jalmar Hepo-oja kaivoi 1950-luvulla. Raimo Kanamäki on Lemmenjoen viimeisiä ”elinkauteja”, joka asuu kaivoksellaan vuoden ympäri.

EDELWEISS
107,7 g

Miessijoki, Lemmenjoki 2007
Marjut Telilä, Pekka Turkka
Sijoitus koko Suomen hippulistalla: 17.

HIPPU kaivettiin esiin puuttomalta tunturiylängöltä – paljon korkeammalta kuin isomukset yleensä. Samoihin aikoihin Pekka Turka löysi maastosta saksalaisen alppijääkärin kokardin, jossa on alppiruusu (*edelweiss*). Koska hipussa oli samaa muotoa, siitäkkin tuli Edelweiss.

HEPO-OJA
105,2 g

Miessijoki, Lemmenjoki 1955
Jalmar Hepo-oja
Sijoitus koko Suomen hippulistalla: 19.

JALMARI Hepo-oja oli kultamaiden legenda, jossa rehti vuosikymmeniä hänen setänsä. Löytäjän mukaan Yrjö Korhonen oli harmitellut kerran, miten oikean käden rukkaaset tahtovat aina kadota. Jouko Korhosen silmissä löyry olikin sedältä kadonnut rukkanen – tosin kullaksi fossiloituneena.

RUKKANEN
87,6 g

Jäkälä-äytsi, Lemmenjoki 2009
Jouko Korhonen
Sijoitus koko Suomen hippulistalla: 25.

JOUKO Korhonen kaivoi isomuksen valtaukselta, jossa rehti vuosikymmeniä hänen setänsä. Löytäjän mukaan Yrjö Korhonen oli harmitellut kerran, miten oikean käden rukkaaset tahtovat aina kadota. Jouko Korhosen silmissä löyry olikin sedältä kadonnut rukkanen – tosin kullaksi fossiloituneena.

KIVIKKOPURON ISOMUS
85,2 g

Kivikkopuro, Lemmenjoki 1940-luvun lopussa
Kolehmaisien veljekset
Sijoitus koko Suomen hippulistalla: –

HIPPU putkahti esiin kultasepäntiikkeen kassakaapista samassa yhteydessä kuin Petronella. Löytäjästä tui – paikasta, saati hipun löytäjästä, ei ollut mitään tietoa, ennen kuin Aarnio-Wihuri muisti nähneensä siitä kuvan 1970-luvulla ilmestyneessä kultakirjassa. Sen perusteella hipulle löytyi historia.

NIPAN HIPPU
80 g

Ruihtuäytsi, Lemmenjoki 1974
Niilo Raumala, Kalle Paulavirta
Sijoitus koko Suomen hippulistalla: 29

NILO ”Nipa” Raumala kävi tuoreeltaan myymässä hipun Aarnio-Wihurille Helsingissä. Siitä teetettiin kaulakoru, jota Aarnio-Wihurin puoliso on käyttänyt presidentinlinnan vastaanotolla itsenäisyyspäivänä.

– Ajattelin, että voisin hyvin koota kokoelman hipuista, jotka kantavat minulle tärkeän paikan historiaa.

Nyt hippuja on laskematon määrä, ”ainakin 150”. Niistä yli 20-grammaisia – vähintään peukalonpään kokoisia – on hyvinkin puolet.

Useimmat on löydetty Lemmenjoelta.

– Olen ostanut niitä sillä ajatuksella, että ne olisivat vähän eri puolilta aluetta, eivätkä yhdeltä ojalta. Ja erityisesti niitä, joihin liittyy mielenkiintoinen kertomus.

Ei niitäkään mihin hintaan hyvänsä.

Aarnio-Wihuri sanoo huomanneensa, että hippuja hänelle tarjoavat ”tahtovat panna hintaan vähän ylimääräistä”.

– Sen vuoksi olen käyttänyt muutaman kerran bulvaania.

Ei sillä, etteikö ikänsä kauppaa käyneeltä mieheltä onnistuisi tinkiminenkin.

– Aina on neuvottelun varaa. Television huutokauppakeisaria vähän mukailen: hulluhan se on, joka ei neljäsosaa tarjoa.

ULKOMAILLA isot kultahiput ovat *nuggetteja*, Suomessa isomuksia.

Niiden arvostusta kuvaa, että jokaiselle annetaan nimi. Aarnio-Wihurin kokoelmaan kuuluvat muun muassa *Petronella*, *Edelweiss* ja *Rukkanen*.

Ja tietysti *Evert*, isomusten isomus.

Antti Aarnio-Wihuri ei ole ensimmäinen mahtimies, joka on pidellyt sormissaan Suomen suurinta.

Evert Kiviniemi myi kimpaleensa Kemi Oy:lle heti sen löydettyään, syyskuun lopussa 1935. Kauppahinta, 27 000 markkaa, vastasi silloin työmiehen kolmen vuoden palkkaa.

JOULUKUUSSA 1938 Lapin mahtavin metsäpuulaaki antoi kimpaleen 60-vuotislahjaksi **Rudolf Waldenille**. Hän oli silloin paitsi eversti ja Mannerheimin luottostävä, myös suomalaisen pape-

riteollisuuden nokkamies ja Kemiyhtiönkin merkittävä osakas. Walden toimi puolustusministerinä sairastuessaan joulukuussa 1944 ja kuoli jalkaväenkenraalina vajaat kaksi vuotta myöhemmin.

Evert jäi perikunnalle ja kassakaappien kätköihin, ennen kuin Aarnio-Wihuri osti sen 2014. – Kauppaa hierottiin kauan, ehkä vuosi. Silloin maksoin siitä ihan liian paljon.

Kuinka paljon? Hinta on salaisuus, kuten isomusten lähes aina.

– Evert on kuitenkin Suomen suurin, ja sopii tällaiseen kokoelmaan, Aarnio-Wihuri huomauttaa.

– Ei tarvitse harmitella, että tuli hankittua.

Listahintoja ei ole isomuksille olemassakaan. Sen tietää oululainen kultaseppä ja kullankaivaaja **Janne Kannisto**, jota Aarnio-Wihuri käyttää asiantuntijanaan.

– Hippu voi maksaa tuplasti sen mitä toinen, vaikka ne painaavat saman verran, Kannisto sanoo.

– Hinta ei tule siitä, että pannaan vaa’alle ja kerrotaan tulos kullaan maailmanmarkkinahinnalla.

Mistä sitten? Kannistolla on lista asioista, jotka vaikuttavat. Minkä muotoinen hippu on? Miellyttääkö se silmää? Kuka hipun löysi, miten ja mistä? Liittyykö löytöpaikkaan jokin tarina?

– Jokainen hippu ja kauppa on omanlaisensa, Janne Kannisto sanoo ja pitää Aarnio-Wihurin kokoelmaa koko alalle ”valtavana onnenpotkuna”.

– Sehän on täysin ainutlaatuinen, tarinallisesti ja tieteellisesti. En tiedä ketään muuta, jolla olisi ollut tällaiseen kiinnostusta ja mahdollisuutta.

Tarina ei ole hintaan vaikutta-

vista tekijöistä vähäisin – ei *Evertinkään* kohdalla.

Löytöpäivästä lähtien on epäilty, oliko isomus lopulta-kaan Luton latvoilta Laanilasta, kuten **Evert Kiviniemi** (1895–1956) kertoi.

Monet samoilla puroilla kaivaneista aikalaisista menivät hautaan siinä uskossa, että hän olisi löytänyt kimpaleensa aiemmin jostain muualta – etsiessään kultaa porukassa – ja sepittänyt peitetarinan.

Samalla montulla samana päivänä kaivanut **Heimo Yliriesto** todistaa Laanilan ja Kiviniemen puolesta vanhalla haastattelunauhalla, joka on ollut jo useamman vuoden kuultavana Inarin kunnankirjaston sivustolla.

Silti epäilijöitä riittää, mikä hymyilyttää Aarnio-Wihuria.

– Kultahommissa taitaa olla sama kuin formulaissa: jos usko puolet huihua, on uskon puolet liikaa.

Hänellä on pitkä kokemus molemmin.

Kulosaaressa seisoo myös vitriini, jossa on F1-kuljettaja **Valteri Bottaksen** kypärä, ajohanskat ja –kengät. Aarnio-Wihuri on ollut suomalaisen autourheilun kummisetä 1960-luvulta ja makseli renkaita Bottakselle jo silloin, kun tämä päristi vielä mikroautolla.

Nyt Wihuri näkyy formulaadoilla Bottaksen ja maailmanmestari **Lewis Hamiltonin** ajohaalarin hihassa yhtenä Mercedesen tukijoista.

PÖYDÄLLÄ on ruskea sikarilaatikko. Aarnio-Wihuri nostaa kannen auki.

Papereiden ja kellastuneiden lehtileikkeiden alta paljastuu kinnurusketteja pusseja. Ne ovat poronnahkaa ja kolahtavat isännän laskiessa ne pöydälle.

– Täällä näitä on lisää.

Pussien kätköistä löytyvät *Leino*, *Hepo-oja* ja *Hepokatti*.

Hipuissa elävät tarinat, Lapin kultahistoria ja Aarnio-Wihurille tutuksi tulleet Lemmenjoen kaivajalegendat, kuten **Heikki Pihlajamäki**.

Kankaanpään kasvatti nousi sotien jälkeen Lappiin ja päätyi asumaan Miessijoen varteen yhtenä Lemmenjoen ”elinkautisista”.

Pihlajamäki nimitti itsensä kuvernööriksi ja jakoi Miessijoen passia ystävilleen.

Aarnio-Wihuri kertoo, miten vei **Wojciech Jaruzelskin** 1970-luvulla kylään Pihlajamäelle.

Tummissa laseissa kaikkialla liikkunut Jaruzelski oli silloin Puolan puolustusministeri, myöhemmin presidentti.

Vieras oli kestitävänä ilma-voimien majalla Lemmenjoella. Kun valoisassa kesäyössä ei oikein nukkunut, seurueeseen kuulumaton Aarnio-Wihuri ehdotti muutaman tunnin kullanhuuhtontaretkeä.

Pihassa odottanut helikopteri vei ministerin ja Aarnio-Wihurin Miessijelle.

– Tuikkasin siellä Heikille sata markkaa kouraan ja sanoin, että toivottavasti vieras löytää kultaa. Jaruzelski löysi. Niin paljon, että teetti siitä vaimolleen sormuksen. Kun Aarnio-Wihuri kävi liikematkoillaan Puolassa, hänellä oli aina voimassa oleva kutsu ministeriöön. Eikä sellaista illalista, jossa ei olisi miesteltä kesäyötä Miessijällä. Patruuna pitelee yhä lankoja konsernissaan, jonka johtoon nousi vuonna 1967.

Vuosikymmeniä hän kävi mökillään useita kertoja vuodessa, kesää ja talvea. Sittemmin tahti on harventunut.

– Mukamas niin kiire, Aarnio-Wihuri valittelee.

– Se johtuu siitä, että kun tulee vanhaksi, niin ei kerkeä. Suunnitelmia on. Myös yhteisestä matkasta Lemmenjoelle elämänkumppani Marjan kanssa.

– Menisimme mökille muistelemaan menneitä ja nauttimaan luonnosta.

KUKA

Antti Aarnio-Wihuri

● Syntyi Turussa 24. helmikuuta 1940 tukkukauppias Hjalmar Aarnion ja Rakel Aarnion poikana. Hjalmar Aarnion kuoltua 1943 Rakel Aarnio avioitui niinkään leskeksi jääneen laivanvarustaja Aarnio-Wihurin kanssa.

● Vuosien 14–vuotiaana merille koneoppilaaksi Wihurin laivaan. Aloitti työskentelynsä perheyhtiössä 1958.

● Suvun hallussa yhä olevan monialakonserni Wihurin pääomistaja ja yhtiöiden hallituksen puheenjohtaja. Wihurilla on ympäri maailmaa noin 5 000 työntekijää, jotka työskentelevät pakkausteollisuudessa, tukkukaupassa, teknisessä kaupassa ja konsernin lentoyhtiössä. Talouslehti Forbesin tuoreimmassa listauksessa maailman 1098:nneksi rikkain ihminen 19 miljardin dollarin (lähes 1,8 miljardin euron) omaisuudellaan.

● Viljelee Jullaksen maatilaa Kaarinan Kuusistossa. Asuu osan viikosta Helsingin Kulosaaressa, jossa on myös konsernin pääkonttori, Wihuritalo.

● Mökki Inarin Lemmenjoella 1960-luvun lopulta saakka. Edustuskäyttöön Wihurilla on majat Saariselällä ja Ivalon Akujärvellä.

massa niin kauan kuin muistan.

Myös pohjoisen elämäntah- ti miellytti miestä, jota perhe- yhtiön kiireet ovat seuranneet parikymppisestä asti.

Aarnio-Wihuri muistelee, miten kirjoitti ystäväyden alkuvuo- sina Jomppasilta kertoakseen, että on tulossa elokuun alussa.

Työn tohinassa lähtö Helsingistä siirtyi ja siirtyi, ja kun vie- ras viimein ilmestyi pari viikkoa myöhässä Lemmenjoen Njur- gulahteen, hän uskoi saavansa haukut, koska ei ollut ilmoit- tanut viivästyksestä.

– Mutta Jomppasen Juhani ei ollut millänsäkään. Tuumi vain, että ”elokuussa tulit, kuten lu- pasit...” Semmoisten ihmisten seurassa oli mukava olla.

JUHANI JOMPPASEN vinkistä hän osti pian tontin Lemmen- joen törmältä. Siihen Antti Aar- nio-Wihuri rakennutti kelomö- kin 1960-luvun lopulla.

Sekään ei tarkoittanut vielä kultahippujen keräilyä.

– En minä niitä jahdannut, vaikka tutustuinkin kultamie- hiin. Huuhdoin joskus itse, ja ostin jonkun, jos tuli sopivas- ti tarjolle.

Lopulta hippuja oli kertynyt niin monta, että joku keksi eh- dottaa niiden kasaamista koko- elmaksi.

– Suomessa on kaksi seutua, joiden luontoa rakastan: Turun saaristo ja Lappi, Aarnio-Wihu- ri sanoo.